

6. Українська дитяча література: Хрестоматія: У 2 ч.: Навчальний посібник / Упорядкували: І.А. Луценко, А.М. Подолинний, В.Й. Чайковський. – К.: Вища школа, 1991. – Ч. 1, 2.
7. Чернилевский Д.В., Морозов А.В. Креативная педагогика и психология. – МГТА, 2001. – 301 с.

УДК 378:37.013

ЕСТЕТИЧНІ ПОЧУТТЯ ЯК СКЛАДНИК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Нечепоренко М.В.

ЕСТЕТИЧНІ ПОЧУТТЯ ЯК СКЛАДНИК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Нечепоренко М.В.

В статті розкриваються педагогічні механізми виховання естетичних почуттів учителя з погляду професійної майстерності. Естетичні почуття визначаються як такі приємні переживання, які впливають на формування культури поведінки, успішного міжособистісного спілкування та створення позитивного морально-психологічного мікроклімату в групі однокласників.

Ключові слова: естетичні почуття, доброзичливі стосунки, міжособистісні стосунки, мовна культура.

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ЧУВСТВО КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАЙСТЕРСТВА

Нечепоренко М.В.

В статье раскрываются педагогические механизмы воспитания эстетических чувств с позиции профессионального мастерства. Эстетические чувства определяются как такие приятные переживания, которые влияют на формирование культуры поведения, успешного межличностного общения и создания позитивного морально-духовного микроклимата в группе одноклассников.

Ключевые слова: эстетические чувства, доброжелательные отношения, межличностные отношения, языковая культура.

ESTHETICAL FEELINGS AS A COMPONENT OF EDUCATIONAL MASTERY

Necheporenko M.V.

Pedagogical mechanisms of forming esthetical feelings as a component of educational mastery are examined in the article. Esthetical feelings are seen as a pleasant emotions and experience, which make the influence on a behavior culture, successful interpersonal communication and creating a positive moral and psychological climate in a group of classmates.

Key words: esthetical feelings, interpersonal relationships, a culture of written and spoken language.

Переважна більшість дослідників поєднують емоційне, вольове, естетичне й моральне в єдине утворення, яке символізує вищу духовно-досконалу якість людини. Безумовним є духовно-емоційне начало в сутності естетичного формування особистості, яке охоплює всі складники структури індивіда. Якщо розуміти сутність особистості як суб'єкта й носія низки соціальних відносин і свідомої діяльності, то можна твердити, що емоційно-почуттєві та вольові прояви естетичної поведінки позитивно впливають на її розвиток, що допомагає кожному гармонійно реалізуватись у будь-якій соціальній групі.

Виходячи із суті процесу формування загальної культури, її студента можна охарактеризувати як таку навчально-освітню діяльність, яка спрямована на забезпечення особистості системою емоційно-вольових і психологічних знань і художніх образів з різних видів мистецтва та вироблення на їх основі високого естетичного смаку й позитивного сприйняття світу, забезпечення у такий спосіб готовності та формування уміння особи жити, працювати, поводитись за законами моралі, краси, культури. Естетичні знання й уміння сприяють формуванню творчої емоційно-вольової орієнтації особистості та вироблення готовності утримуватись від будь-яких негативних дій. Спираючись на ці посилання, суть загальної естетичної культури особистості мож-

на розглядати як таку, яка полягає у тому, що акумулює в собі елементи всіх складників розвитку людини і виявляється як у розумовій (інтелектуальній) діяльності, так і в фізичній досконалості, а також у моральному, трудовому, валеологічному, екологічному процесі, всі їх об'єднуючи й гармонізуючи. Таку місію загальної емоційно-вольової і естетичної культури можна схематично подати в такому рисунку (див. рис. 1).

Таким чином, із великого і складного емоційно-почуттєвого та інтелектуально-інформаційного розмаїття складників загальної естетичної культури ми виділяємо три складові частини, які вбирають у себе всі інші. Пошук технології формування загальної культури студента змусив звернутись до визначення конкретних кроків, заходів, умов, які б забезпечували необхідний рівень сформованості морально-духовної та емоційно-вольової культури на основі естетичного виховання.

Естетичне виховання протягом тривалого періоду розглядається представниками різних наукових напрямків як система впливів на формування особистості, готової жити за законами краси та вносити елементи прекрасного в навколишній світ. Погоджуючись з основними позиціями класиків педагогіки й сучасних авторів І.А. Зязюн, Б.Т. Ліхачов, В.О. Сухомлинський, ми ставимо питання про включення завдань і методик естетичного виховання у нові, сучасні педагогічні технології. Сучасні освітні технології виникають на базі інтеграції різних наукових галузей гуманітарної, природничої, технічної науки, тому що всі вони відчують необхідність такого позитивного впливу на дітей і дорослих, завдяки якому створювались би позитивно-оптимістичні умови формування ноосфери як запоруки збереження довкілля і себе в ньому.

І ось на фоні всіх раніше визначених позицій щодо значення естетичних почуттів у життєдіяльності людини можна розглядати питання розробки теорії і практики розв'язання конкретних завдань. Користуючись визначеністю щодо морально-психологічних, інформаційних, енергетичних, біологічних, торсинових полів можна успішно рухатись по створенню сучасних педагогічних технологій формування естетичних почуттів. Якщо медики (В.Ф. Войно-Ясенецький,

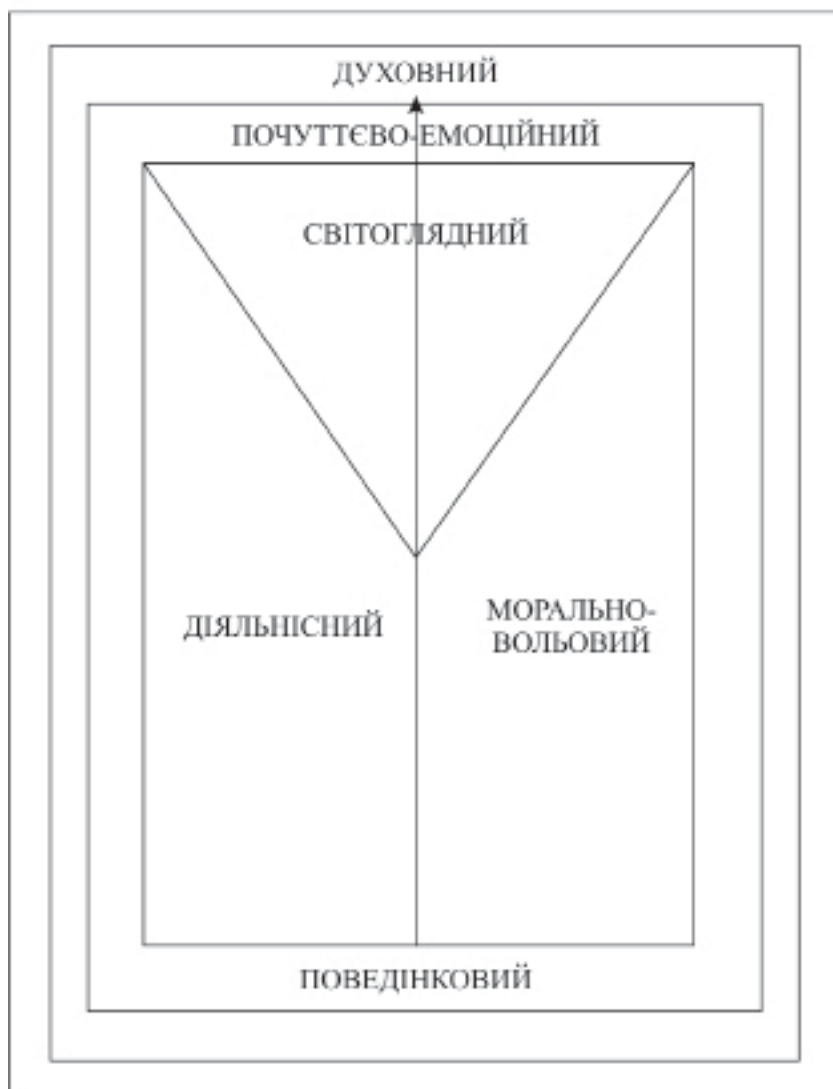

Рис. 1. Рівні емоційно-вольової культури студента

Г.М. Ситін, Г.С. Авакян та ін.) пропонують брати за основу оздоровчого впливу «слово», інформацію (позитивну приємну), а вчені (кандидати та доктори технічних наук, Е.О. Гуляєв, А.В. Мартинов) розширюють арсенал позитивного впливу не тільки через знання (інформацію), але й вимірювати такий вплив «полів» (енергетичних, торсинових, біологічних, інформаційних, електромагнітних та ін.) спеціальними приборами, то стає цілком переконливою ідея Ф. Достоевського, що краса врятує світ. Все це вимагає від ВНЗ, усіх інших освітніх установ включати в свої професійні дії (процеси, діяльність) опору на естетичні почуття. Орієнтуватись на систему вимог педагогіки співробітництва, виховання естетичних почуттів (переживань), бажань передбачає необхідність вміти, володіти почуттями прекрасного та намагатись діяти за законами краси, щоб зберегти себе, довкілля, світ, Всесвіт. Естетичні почуття у системі роботи педагога-майстра посідають провідне місце. Пояснюється це тим, що для естетично вихованої, інтелігентної, здорової людини не виникає важких питань, які б несли трагізм, втрату, знищення, зло. Внутрішня естетична свобода, довіра, любов до красивого породжують добродійність і поблажливість до дітей, слабих, готовність активно чинити позитивні зміни, діяти в злагоді, за принципами А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, В.Ф. Шаталова, якими є: опора на позитивне, навчання і виховання на засадах любові, довіри, добродійності, навчання з захопленням, освіта радісна й переможна.

Як ні в якій іншій професійній діяльності, в педагогічній характер естетичного освоєння дійсності є яскраво вираженим соціальним явищем, бо сутність і завдання навчально-виховної роботи полягають у тому, щоб через засвоєння досвіду попередніх поколінь підготувати шкільну молодь до адаптації і пристосування до довкілля взагалі та до різних форм соціалізації зокрема. Суспільно-історична обумовленість естетичних особистісних переконань, які засвоюються і формуються під впливом шкільних буднів залишаються потім на все життя. Роль мистецтва, мови, літератури, культури в найширшому розумінні слова відіграють у житті учня і студента певну “пристосувальну” місію, бо вони часто подають типові соціальні ситуації у художній, яскравій формі, що справляє відповідне враження на все життя. Крім того, в кла-

сичних університетах, де залишається високий рівень загальнонаукової і науково-професійної підготовки (з навчальної дисципліни), міститься і певний елемент естетичного сприйняття світу через предмет викладання. Таке морально-естетичне, емоційно-почуттєве забарвлення змісту базової освіти, з основ наукових знань є міцним і надійним елементом класичної університетської освіти, якщо воно пронизує методику викладання основ наук, а не тільки спецкурсів з педагогіки. За нашим дослідження, у студентів класичних університетів, які на перше місце щодо вимог до викладача ставлять знання навчальної дисципліни, на друге вони висувають – активну й продуктивну дослідницьку участь у наукових пошуках істини, захопленість “своєю” наукою й позитивне ставлення до себе.

Таким чином сутність естетичної культури студента класичного університету вміщує в собі специфіку високого рівня наукових знань і методології дослідження та розкриття методики наукового пошуку, що активізує процес формування наукового світогляду. Спостерігається дійсно реальна емоційно-піднесена атмосфера класичного університету з його віковими традиційними правилами, які зберігаються елітою наукового кадрового складу таких навчальних закладів та передаються із покоління в покоління, зміцнюючи духовні засади виховання спеціаліста.

Естетичне освоєння дійсності відбувається перманентно як на рівні окремої особи, так і на рівні групи, факультету. І характер такого освоєння має, як правило, соціальний характер. Індивідуальний пошук естетичного ідеалу, як правило, пов’язаний з потребами суспільного розвитку та з тими процесами, які мають місце на даний період. Естетична культура особистості в її житті виконує низку важливих функцій, тому що людина не є однозначною та такою, що раз і назавжди визначила свою поведінку. Сформованість естетичного почуття і стає тією умовою, яка допомагає щоразу відшукувати правильну лінію поведінки та взаємодії учителя і учня. Спілкування з недовірливими та підозрілими людьми вимагає терпіння й обережності, з дратівливими ефективним є спокійний тон при повному ігноруванні їхніх примх.